

Zhodnocení pilotáže je dobré, dotazník máte pěkně zpracovaný, jen možná trochu moc složitý.

Pilotáž – poznámky

Komentář k jednotlivým otázkám:

- **otázka č. 4** – přeformulovat odpověď „výpověď zaměstnavatele pro porušení pracovní kázně“ na „výpověď ze strany zaměstnavatele“ – dotazovaní nechtějí tuto odpověď uvádět
- **otázka č. 6** – stručněji zformulovat závislost na dávkách – velká, střední, malá, žádná, neví, neodpověděl – zjednodušení odpovědi, na původní otázku nedokáží respondenti odpovědět – jak velkou část příjmu dávky nahrazují
- **otázka č. 7** – vypustit v odpovědi 4 podnikání – je obsaženo v odpovědi 3 – zde respondenti nevěděli, kam správnou odpověď zařadit
- **otázka č. 8** – zjednodušit a zestručnit formulaci odpovědi: velká, střední, malá, žádná, neví, neodpověděl
- **otázka č. 11** – odpověď e) zrušit – respondent odpovídá stejně v otázce č. 12; odpověď f) zrušit – nejedná se o příjem domácnosti
- **otázka č. 14** – otázku filtrovat, u bydlících na ubytovně, azylovém domě a nebydlících provést přechod na otázku č. 18
- **otázka č. 17** – redukovat varianty odpovědi na „máme“, „nemáme“, „neví“ a „neodpověděl“ – respondenti uvedli, že nikdo se nechce přiznat, že nemá dostatek peněz
- **otázka č. 19** – vypustit odpověď č. 5, odpověď je obsažena v otázce č. 8
- **otázka č. 22** – vypustit variantu odpovědi – ženatý/vdaná žijící odděleně; nesezdané soužití – dotazovaní předpokládají, že na tuto otázku nebudou další respondenti odpovídat, nejedná se o rodinný stav; odpověď je možné určit podle otázky č. 23 – počet členů domácnosti.
- **otázka č. 27 a 28** - přeformulovat odpověď „patří to k pokroku společnosti“ např. „špatný hospodářský systém“; obě otázky přenést do tabulky a zadat odpovědi, jakou variantu považují respondenti za nejdůležitější a druhou nejdůležitější.

Obecný komentář k pilotáži:

- pro pilotáž bylo osloveno 10 respondentů, 4 respondenti jsou příjemci sociálních dávek
- třetině respondentů se zdál dotazník příliš obsáhlý
- u otázky č. 10, týkající se celkového měsíčního příjmu domácnosti, většina respondentů odpovídala, že přesně neví a celkový měsíční příjem odhadovala; dva z respondentů neodpověděli vůbec
- dotazovaní měli snahu u baterie otázek, přestože jim byla nabídnuta karta s legendou, vybírat krajní varianty odpovědi (rozhodně souhlasím, rozhodně nesouhlasím)
- otázky č. 27 a 28 bylo nutné respondentům opakovat pro snadnější pochopení, tyto otázky je nutné po pilotáži upravit
- respondenti – příjemci sociálních dávek – nebyli příliš ochotni odpovídat na otázky, týkající se jejich majetkových poměrů a majetkových poměrů jejich domácností

Průvodní dopis

Vážený pane, vážená paní,

v současné době jako studenti FSS MUNI Brno zpracováváme seminární práci na téma: „Lidé ohrožení sociálním vyloučením v České republice“. Tato práce, jejímž *zadavatelem je Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR* je zaměřena zjištění stavu, zda se u příjemců sociálních dávek projevuje sociální vyloučení a v jakých dimenzích je pocíťováno nejvíce.

Za tímto účel si dovoluujeme Vám předložit dotazník, ze kterého vychází naše zpracování daného tématu. Cílem dotazníku je zachytit a analyzovat souvislosti, které způsobují sociální vyloučení a to z důvodu ztráty pravidelného zaměstnání, výrazného poklesu příjmu či závislosti na sociálních dávkách. Chudoba a sociální vyloučení patří mezi problémy české společnosti, které je třeba aktivně řešit. Pokud lidé žijí na okraji společnosti, může jim tento způsob života značně omezit přístup ke kvalitnímu vzdělání a tím pádem i k zaměstnání.

Jedním z nástrojů, který umožňuje řešit problémy sociálního vyloučení a nezaměstnanosti, je Evropský sociální fond, jehož prostředky v ČR spravuje právě MPSV.

Prosíme o spolupráci při vyplnění přiloženého dotazníku, který nám velice pomůže při zpracování tématu. Předepisujeme, že dotazník je plně anonymní a se všemi údaji bude nakládáno přísně diskrétně. Obsah dotazníku bude sloužit pro studijní účely a vypracování seminární práce.

Výsledky výzkumu budou známy v průběhu ledna 2007. Pokud budete mít o tyto výsledky zájem, mohou Vám být zaslány poštou, e-mailem nebo je můžete shlédnout na internetové adrese www.fss.muni.cz

Předem děkujeme za Vaši pomoc,

Členky týmu: Machová Petra, studující FSS MU, UČO 181771
Pokorná Anna, studující FSS MU, UČO 182661
Večeřová Jiřina, studující FSS MU, UČO 181924
Vácová Jitka, studující FSS MU, UČO 127426

Kontaktní E-mail: 127426@mail.muni.cz

Dotazník

LIDÉ OHROŽENÍ SOCIÁLNÍM VYLOUČENÍM V ČR

Vážená paní, vážený pane,

dovolte nám, abychom Vás poprosili o krátký rozhovor. Bude se týkat okolností, které mohou vést k sociálnímu vyloučení různých skupin obyvatelstva a Vašich pocitů a názorů na nejrůznější situace, které se v běžném životě vyskytují.

Neexistují zde správné nebo nesprávné odpovědi, jsou jen Vaše odpovědi. Rozhovor je zcela anonymní, jeho výsledky budou zpracovány statisticky a budou použity pro naši práci v rámci studia na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně.

Úvodem několik otázek, týkajících se Vašeho ekonomického postavení a pracovního zařazení

1. Jaké je Vaše současné ekonomické postavení ?

Pokyn: Přečtěte varianty odpovědí! Zakroužkujte pouze jedinou odpověď

Zaměstnanec na plný úvazek	01
Zaměstnanec na částečný úvazek (poloviční a nižší)	02
Soukromý podnikatel	03
Svobodné povolání	04
Nezaměstnaný	05
Student	06
Invalidní důchodce	07
Starobní důchodce	08
Pracující důchodce	09
Trvale v domácnosti	10
Na rodičovské dovolené	11
Ostatní	12
Neodpověděl(a)	-1

2. Z jakého zdroje byl Váš příjem v posledním roce?

Pokyn: Podejte respondentovi kartu A.

V prvním sloupci zatrhnete zdroj nejvyššího příjmu, ve druhém sloupci zdroj druhého nejvyššího příjmu (pokud nějaký máte) a ve třetím sloupci zdroj třetího nejvyššího příjmu (pokud nějaký máte)

	1. zdroj	2.zdroj	3 zdroj	
Placené zaměstnání	1	1	1	<i>Jdi na ot. č. 7</i>
Podnikatelská činnost	2	2	2	<i>Jdi na ot. č. 7</i>
Důchod	3	3	3	<i>Jdi na ot. č. 7</i>
Podpora v nezaměstnanosti	4	4	4	<i>Jdi na ot. č. 3</i>
Sociální dávky	5	5	5	<i>Jdi na ot. č. 5</i>
Nemocenské dávky	6	6	6	<i>Jdi na ot. č. 7</i>
Neví	-1	-1	-1	<i>Jdi na ot. č. 7</i>
Neodpověděl(a)	-2	-2	-2	<i>Jdi na ot. č. 7</i>

3. Jak dlouho jste nezaměstnaný(á)?

Pokyn: Uvede se počet měsíců číslovkou

Počet měsíců	
--------------	--

4. Uved'te důvod ztráty Vašeho zaměstnání

Pokyn: Tazatel označí jeden důvod ztráty zaměstnání, ve variantě - jiný - doplní slovně.

Hromadné propouštění	1
Organizační změny	2
Skončení pracovního poměru na dobu určitou	3
Ukončení pracovního poměru dohodou z Vaší strany	4
Výpověď zaměstnavatele pro porušení pracovní kázně	5
Jiný důvod
Neodpověděl(a)	-1

5. Kterou z následujících sociálních dávek pobíráte?

Pokyn: Tazatel označí všechny typy pobíraných dávek, doplní a vypíše druh jiný.

Přídatek na dítě	1
Sociální příplatek	2
Příspěvek na bydlení	3
Zaopatřovací příspěvek	4
Dávky péstounské péče	5
Příspěvek na bezmocnost	6
Jiný
Neví	-1

6. Můžete vyjádřit Vaši závislost na pobírání sociálních dávek?

Pokyn: Tazatel označí pouze jednu možnost.

Zcela, je to jediný zdroj mého příjmu	1
Nahrazují větší část příjmu	2
Nahrazují menší část příjmu	3

Nevím	-1
Neodpověděl/a	-2

7. Máte vedle svého hlavního zaměstnání nebo podnikání nějaké vedlejší zaměstnání nebo podnikání?

Pokyn: Tazatel označí pouze jednu možnost.

Ano, vedlejší pracovní poměr	1
Ano, vedlejší činnost na základě dohody	2
Ano, podnikání	3
Jiné zaměstnání nebo podnikání	4
Ne	5

8. Do jaké míry jste podle Vašeho názoru ohrožen(a) tím, že ztratíte svou práci? Pokud podnikáte, jaká je pravděpodobnost, že skončíte svou živnost?

Pravděpodobnost, že ztratím svou práci (skončím živnost), je u mně vysoká	1
Pravděpodobnost je u mně střední	2
Pravděpodobnost je u mně nízká	3
Neví	-1
Neodpověděl(a)	-2

9. Nyní si prosím přečtete seznam následujících tvrzení. Každé z nich se týká příjemců sociálních dávek. U každého tvrzení vyberte číslo, které nejlépe vyjadřuje Váš názor.

Pokyn: Podejte respondentovi kartu B.

LEGENDA

Rozhodně souhlasím	1
Souhlasím	2
Nemohu se rozhodnout	3
Nesouhlasím	4
Rozhodně nesouhlasím	5

	<i>Rozhodně souhlasím</i>	<i>Souhlasím</i>	<i>Nemohu se rozhodnout</i>	<i>Nesouhlasím</i>	<i>Rozhodně nesouhlasím</i>
1. Stát poskytuje dostatečné informace o sociálních dávkách	1	2	3	4	5
2. Stát se dobře stará o lidi s nízkými příjmy	1	2	3	4	5
3. Výše poskytovaných sociálních dávek je dostatečná	1	2	3	4	5
4. Lidé pobírající sociální dávky nemají zájem podílet se na dění ve společnosti	1	2	3	4	5
5. Lidé pobírající sociální dávky se nezajímají o politickou situaci	1	2	3	4	5
6. Výše sociálních dávek je dostatečná na zajištění základních potřeb,	1	2	3	4	5

potraviny a bydlení					
7. Stát má snahu zaměstnávat všechny občany	1	2	3	4	5

Finanční situace jedince, rodiny; bydlení

10. Jaký je celkový měsíční příjem Vaší domácnosti? Myslíme tím příjmy a důchody všech osob ve Vaší domácnosti po odečtení daní a dále všechny sociální dávky, dávky státní sociální podpory, doplňkové příjmy a výživné na děti.

Pokyn: Tazatel uvede částku v Kč.

Neodpověděl(a) -1

11. Nyní se Vás zeptáme, jak vycházíte s Vašimi příjmy a celkovými příjmy domácnosti:

Pokyn: Podejte respondentovi kartu C.

LEGENDA PRO ODPOVĚDI

Rozhodně souhlasím	1
Souhlasím	2
Nemohu se rozhodnout	3
Nesouhlasím	4
Rozhodně nesouhlasím	5
Neodpověděl(a)	-1

	Rozhodně nesouhlasím	Souhlasím	Nemohu se rozhodnout	Nesouhlasím	Rozhodně souhlasím	Neodpověděl(a)
a) S celkovým čistým příjmem domácnosti vycházím snadno	1	2	3	4	5	-1
b) S finanční situací naší domácnosti jsem spokojen(a)	1	2	3	4	5	-1
c) Vždy mám na zaplacení nájmu, inkasa a dalších účtů	1	2	3	4	5	-1
d) Mám tak malý příjem, že mi žádná banka nedá půjčku	1	2	3	4	5	-1
e) Moje finanční situace byla před rokem lepší.	1	2	3	4	5	-1

f) Jsem spokojen(a) se svou bytovou situací.	1	2	3	4	5	-1
---	---	---	---	---	---	----

12. Pokud srovnáte nynější finanční situaci Vaší domácnosti se situací před rokem, řekl(a) byste, že finanční situace Vaší domácnosti se:

Pokyn: Tazatel vybere jednu možnost.

Velmi zhoršila	1
Zhoršila	2
Zůstala stejná	3
Zlepšila	4
Velmi zlepšila	5
Nedovedu se rozhodnout	-1
Neodpověděl(a)	-2

13. Můžete si pořídit některou z vyjmenovaných věcí nebo služeb?

Pokyn: Předložte respondentovi kartu C.

LEGENDA pro odpovědi:

Velmi snadno	1
Snadno	2
S potížemi	3
S velkými obtížemi	4
Nemohu si dovolit	5
Neodpověděl(a)	-1

	<i>Velmi snadno</i>	<i>Snadno</i>	<i>S potížemi</i>	<i>S velkými obtížemi</i>	<i>Nemohu si dovolit</i>	<i>Neodpověděl/a</i>
1. nejlevnější potraviny	1	2	3	4	5	-1
2. dražší potraviny	1	2	3	4	5	-1
3. jídlo v restauraci	1	2	3	4	5	-1
4. nové oblečení	1	2	3	4	5	-1
5. lepší bydlení.	1	2	3	4	5	-1
6. dovolenou v zahraničí	1	2	3	4	5	-1
7. auto	1	2	3	4	5	-1
8. barevný televizor	1	2	3	4	5	-1
9. počítač	1	2	3	4	5	-1
10. mobilní telefon	1	2	3	4	5	-1
11. návštěva kina nebo divadla	1	2	3	4	5	-1

14. Jaký je právní vztah k užívání bytu/domu ve kterém bydlíte?

Vlastní dům	1
Byt v osobním vlastnictví	2
Byt v družstevním vlastnictví	3
Nájemní byt ve vlastnictví státu nebo obce	4
Nájemní byt ve vlastnictví soukromé osoby nebo firmy	5
Služební nebo domovnický	6
Ubytovna	7
Jiný druh bydlení (azylový dům ap.)	8
Nebydlím nikde	9
Neví	-1
Neodpověděl(a)	-2

15. Uveďte, jaké příslušenství má Váš byt.

Pokyn: Předložte respondentovi kartu E.

LEGENDA

Vlastní	1
Společné pro 2 nebo více domácností	2
Není	3
Neví	-1
Neodpověděl(a).....	-2

	<i>Vlastní</i>	<i>Společné</i>	<i>Není</i>	<i>Neví</i>	<i>Neodpověděl(a)</i>
1. Samostatná kuchyň	1	2	3	-1	-2
2. Koupelna	1	2	3	-1	-2
3. Splachovací záchod	1	2	3	-1	-2

16. Je ve Vašem bytě teplá tekoucí voda a jaký druh vytápění má Váš byt?

Pokyn: Předložte respondentovi kartu F.

LEGENDA

Ano	1
Ne	2
Neví	-1
Neodpověděl(a)	-2

	<i>Ano</i>	<i>Ne</i>	<i>Neví</i>	<i>Neodpověděl(a)</i>
1. Tekoucí teplá voda	1	2	-1	-2
2. Vytápění kamny na pevná paliva	1	2	-1	-2
3. Vytápění ústřední, etážové	1	2	-1	-2
4. Vytápění elektrickými nebo plynovými kamny	1	2	-1	-2

17. Jak je vybavena Vaše domácnost?

Pokyn: Předložte respondentovi kartu G.

LEGENDA

Máme	1
Nemáme, rádi bychom měli, ale nemáme dostatek peněz	2
Nemáme z jiných důvodů	3
Neví	-1
Neodpověděl(a)	-2

	Máme	Nemáme peníze	Nemáme z jiných důvodů	Neví	Neodpověděl(a)
1. chladnička	1	2	3	-1	-2
2. mraznička	1	2	3	-1	-2
3. automatická pračka	1	2	3	-1	-2
4. sušička prádla	1	2	3	-1	-2
5. myčka nádobí	1	2	3	-1	-2
6. mikrovlnná trouba	1	2	3	-1	-2
7. barevný televizor	1	2	3	-1	-2
8. video	1	2	3	-1	-2
9. pevná telefonní linka	1	2	3	-1	-2
10. mobilní telefon	1	2	3	-1	-2
11. osobní počítač	1	2	3	-1	-2
12. přístup na internet	1	2	3	-1	-2
13. osobní automobil	1	2	3	-1	-2
14. chata nebo chalupa	1	2	3	-1	-2

Vzdělání, rovné příležitosti žen a mužů

18. Jaký nejvyšší stupeň vzdělání jste dosáhl(a)?

Nedokončené základní	01
Dokončené základní	02
Vyučení bez maturity	03
Vyučení s maturitou	04
Neukončené střední	05
Ukončené střední všeobecné (gymnázium)	06
Ukončené úplné střední odborné (maturita)	07
Dokončená středoškolská nástavba (nebo VOŠ)	08
Neukončené vysokoškolské (žádný diplom ani hodnost)	09
První stupeň vysokoškolského vzdělání (hodnost „bakalář“)	10
Ukončené vysokoškolské (s diplomem)	11
Ukončené postgraduální studium	12

Vzdělání, nedefinovatelné dle uvedených úrovní	13
Neví	-1
Neodpověděl/a	-2

19. Nyní si opět prosím přečtete seznam následujících tvrzení. U každého tvrzení vyberte číslo, které nejlépe vyjadřuje Váš názor.

Pokyn: Podejte respondentovi kartu H.

LEGENDA

Vůbec nesouhlasím	1
Spíše souhlasím	2
Nemohu se rozhodnout	3
Spíše souhlasím	4
Naprosto souhlasím	5
Neodpověděl(a)	-1

	<i>Vůbec nesouhlasím</i>	<i>Spíše nesouhlasím</i>	<i>Nemohu se rozhodnout</i>	<i>Spíše souhlasím</i>	<i>Naprosto souhlasím</i>	<i>Neodpověděl (a)</i>
<i>1. Svě dovednosti a znalosti pro výkon své práce považuji za dostatečné</i>	1	2	3	4	5	-1
<i>2. Kdybych si zvýšil(a) vzdělání, změnila by se moje situace v zaměstnání</i>	1	2	3	4	5	-1
<i>3. Odborná kvalifikace je nutnou podmínkou úspěchu v zaměstnání</i>	1	2	3	4	5	-1
<i>4. Vzdělání je způsob, jak se mohou lidé vyrovnat se změnami v jejich životě</i>	1	2	3	4	5	-1
<i>5. Obávám se ztráty zaměstnání</i>	1	2	3	4	5	-1
<i>6. Lidé s nižším vzděláním ztratí práci snadněji než lidé s vyšším vzděláním</i>	1	2	3	4	5	-1
<i>7. Moje děti nemají šanci na vysokoškolské vzdělání</i>	1	2	3	4	5	-1
<i>8. Stejná kvalifikace ženám nezaručuje stejné pracovní zařazení jako mužům</i>	1	2	3	4	5	-1
<i>9. Muži mají vyšší vzdělání než ženy</i>	1	2	3	4	5	-1
<i>10. Muži mají větší příjem než ženy</i>	1	2	3	4	5	-1
<i>11. Ženy mají pečovat o domácnost a děti</i>	1	2	3	4	5	-1
<i>12. Muži mají více času na své koníčky a zájmy</i>	1	2	3	4	5	-1

Osobní, rodinné údaje

20. Můžete mi prosím říci, jaká je Vaše národnost?

Pokyn: Tazatel vypíše slovy jinou národnost.

Česká	1
Rómská	2
Slovenská	3
Jiná.....	
Neví	-1
Neodpověděl(a)	-2

21. Uveďte Váš rok narození

Pokyn: Tazatel označí poslední dvojčíslí roku narození

Rok narození (poslední dvojčíslí)		
Neodpověděl/a = -1		

22. Jaký je Váš současný rodinný stav?

Ženatý/vdaná	1
Vdovec/vdova	2
Rozvedený/a	3
Ženatý/ vdaná – žijící odděleně	4
Svobodný/á	5
Nesezdané soužití	6
Neví	-1
Neodpověděl(a)	-2

23. Kolik členů, včetně Vás, má Vaše společná domácnost ? Domácností rozumíme jedince bydlící v jednom bytě či rodinném domku, kteří společně hospodaří.

Pokyn: Tazatel označí počet číslovkou

Počet všech členů domácnosti včetně dětí	
Neví	-1
Neodpověděl/a	-2

24. Uveďte počet všech nezaopatřených dětí v rodině. Nezaopatřeným dítětem rozumíme dítě ve věku 0 - 15; student 15 až 26 let; dítě 15 - 18 let věku v evidenci úřadu práce bez nároku na hmotné zabezpečení.

Pokyn: Tazatel označí počet číslovkou, pokud nemá dotazovaný děti, uvede počet = 0

Počet všech nezaopatřených dětí v rodině	
Neví	-1
Neodpověděl/a	-2

25. Prosím, řekněte nám o každé z následujících skutečností, jak je ve Vašem životě

důležitá.*Pokyn: Podejte respondentovi kartu I.*

LEGENDA

Velmi důležitá	1
Důležitá	2
Málo důležitá	3
Neví	-1
Neodpověděl(a)	-2

	<i>Velmi důležitá</i>	<i>Důležitá</i>	<i>Málo důležitá</i>	<i>Neví</i>	<i>Neodpověděl(a)</i>
1. práce	1	2	3	-1	-2
2. rodina	1	2	3	-1	-2
3. přátelé	1	2	3	-1	-2
4. volný čas	1	2	3	-1	-2
5. politika	1	2	3	-1	-2
6. náboženství	1	2	3	-1	-2

26. Pokud zvážíte všechny okolnosti, řekl(a) byste, že jste:

Velmi šťastný	1
Celkem šťastný	2
Ne moc šťastný	3
Nešťastný	4
Neví	-1
Neodpověděl	-2

27. Proč jsou, podle Vašeho názoru, u nás lidé, kteří žijí v nouzi? Vyberte jednu z variant, které Vy sám(a) považujete za nejdůležitější.

Protože mají smůlu	1
Z lenosti a nedostatku pevné vůle	2
Protože je v naší společnosti bezpráví	3
Patří to k pokroku společnosti	4
Jiný důvod	5
Neví	-1
Neodpověděl(a)	-2

28. Který z těchto důvodů považujete za druhý nejdůležitější?

Protože mají smůlu	1
Z lenosti a nedostatku pevné vůle	2
Protože je v naší společnosti bezpráví	3
Patří to k pokroku společnosti	4
Jiný důvod	5
Neví	-1
Neodpověděl(a)	-2

PODĚKOVÁNÍ ZA ROZHOVOR.

NÁSLEDUJÍCÍ OTÁZKY VYPLŇUJE SÁM TAZATEL

29. Velikost obce místa bydliště respondenta

do 1.999 obyvatel	1
2.000 až 4.999 obyvatel	2
5.000 až 9.999 obyvatel	3
10.000 až 19.999 obyvatel	4
20.000 až 49.999 obyvatel	5
50.000 až 99.999 obyvatel	6
100.000 až 499.999 obyvatel	7
500.000 a více obyvatel	8

30. Pohlaví respondenta

Muž	1
Žena	2

31. Kraj

Praha	1
Středočeský kraj	2
Jihočeský kraj	3
Plzeňský kraj	4
Karlovarský kraj	5
Ústecký kraj	6
Liberecký kraj	7
Královéhradecký kraj	8
Pardubický kraj	9
Kraj Vysočina	10
Jihomoravský kraj	11
Olomoucký kraj	12
Moravskoslezský kraj	13
Zlínský kraj	14

Přehled karet pro vyplňování dotazníku.

Karta A

V prvním sloupci vyberte zdroj nejvyššího příjmu, ve druhém sloupci zdroj druhého nejvyššího příjmu (pokud nějaký máte) a ve třetím sloupci zdroj třetího nejvyššího příjmu (pokud nějaký máte)

LEGENDA PRO ODPOVĚDI

Placené zaměstnání	1	1	1
Podnikatelská činnost	2	2	2
Důchod	3	3	3
Podpora v nezaměstnanosti	4	4	4
Sociální dávky	5	5	5
Nemocenské dávky	6	6	6
Neví	-1	-1	-1
Neodpověděl(a)	-2	-2	-2

Karta B

Vyberte vždy jen jednu variantu odpovědi:

LEGENDA

Rozhodně souhlasím	1
Souhlasím	2
Nemohu se rozhodnout	3
Nesouhlasím	4
Rozhodně nesouhlasím	5

Karta C

Vyberte vždy jen jednu variantu odpovědi:

LEGENDA PRO ODPOVĚDI

Rozhodně souhlasím	1
Souhlasím	2
Nemohu se rozhodnout	3
Nesouhlasím	4
Rozhodně nesouhlasím	5
Neodpověděl(a)	-1

Karta D

Vyberte vždy jen jednu variantu odpovědi.

LEGENDA pro odpovědi:

Velmi snadno	1
Snadno	2
S potížemi	3
S velkými obtížemi	4

Nemohu si dovolit	5
Neodpověděl(a)	-1

Karta E

Vyberte vždy jen jednu variantu odpovědi

LEGENDA pro odpovědi

Vlastní	1
Společné pro 2 nebo více domácností	2
Není	3
Neví	-1
Neodpověděl(a).....	-2

Karta F

Vyberte jen jednu variantu odpovědi

LEGENDA pro odpovědi

Ano	1
Ne	2
Neví	-1
Neodpověděl(a).....	-2

Karta G

Vyberte jen jednu variantu odpovědi

LEGENDA pro odpovědi

Máme	1
Nemáme, rádi bychom měli, ale nemáme dostatek peněz	2
Nemáme z jiných důvodů	3

Neví	-1
Neodpověděl(a)	-2

Karta H

Vyberte jen jednu variantu odpovědi

LEGENDA pro odpovědi:

Vůbec nesouhlasím	1
Spíše souhlasím	2
Nemohu se rozhodnout	3
Spíše souhlasím	4
Naprosto souhlasím	5
Neodpověděl(a)	-1

Karta I

Vyberte jen jednu variantu odpovědi

LEGENDA pro odpovědi

Velmi důležitá	1
Důležitá	2
Málo důležitá	3
Neví	-1
Neodpověděl(a)	-2

SOC 7 51
3. úkol
Subjektivní stanoviska respondentů

Machová Petra
Pokorná Anna
Vácová Jitka
Večeřová Jiřina

Hypotéza:

Sociální vyloučení se v české populaci projevuje nejvíce v ekonomické dimenzi

Pro odpovědi na následující otázky použijte legendy:

LEGENDA pro odpovědi:

Rozhodně souhlasím	1
Souhlasím	2
Nemohu se rozhodnout	3
Nesouhlasím	4
Rozhodně nesouhlasím	5
Neodpověděl(a)	-1

	<i>Rozhodně souhlasím</i>	<i>Souhlasím</i>	<i>Nemohu se rozhodnout</i>	<i>Nesouhlasím</i>	<i>Rozhodně nesouhlasím</i>	<i>Neodpověděl(a)</i>
<i>1. S celkovým čistým příjmem domácnosti vycházím snadno</i>	1	2	3	4	5	-1
<i>2. S finanční situací naší domácnosti jsem spokojen(a)</i>	1	2	3	4	5	-1
<i>3. Vždy mám na zaplacení nájmu, inkasa a dalších účtů</i>	1	2	3	4	5	-1
<i>4. Mám tak malý příjem, že mi žádná banka nedá půjčku</i>	1	2	3	4	5	-1
<i>5. Příjem sociálních dávek (doplatek do životního minima) je pro mne nezbytný.</i>	1	2	3	4	5	-1
<i>6. Moje finanční situace byla před rokem lepší.</i>	1	2	3	4	5	-1
<i>7. Jsem spokojen(a) se svou bytovou situací.</i>	1	2	3	4	5	-1

Pro odpovědi na následující otázky použijte legendy:

LEGENDA pro odpovědi:

Velmi snadno	1
Snadno	2
S potížemi	3
S velkými obtížemi	4
Nemohu si dovolit	5

	Velmi snadno	Snadno	S potížemi	S velkými obtížemi	Nemohu si dovolit	Neodpověděl (a)
<i>1. nejlevnější potraviny</i>	1	2	3	4	5	-1
<i>2. dražší potraviny</i>	1	2	3	4	5	-1
<i>3. jídlo v restauraci</i>	1	2	3	4	5	-1
<i>4. nové oblečení</i>	1	2	3	4	5	-1
<i>5. lepší bydlení.</i>	1	2	3	4	5	-1
<i>6. dovolenou v zahraničí</i>	1	2	3	4	5	-1
<i>7. auto</i>	1	2	3	4	5	-1
<i>8. barevný televizor</i>	1	2	3	4	5	-1
<i>9. počítač</i>	1	2	3	4	5	-1
<i>10. mobilní telefon</i>	1	2	3	4	5	-1
<i>11. návštěva kina nebo divadla</i>	1	2	3	4	5	-1

Jste v evidenci Úřadu práce?

Ano	1
Ne	2
Neodpověděl(a)	-1

Pobíráte podporu v nezaměstnanosti?

Ano	1
Ne	2
Neodpověděl(a)	-1

Uveďte prosím důvod ztráty Vašeho zaměstnání:

Hromadné propouštění	1
Organizační změny	2
Skončení pracovního poměru na dobu určitou	3
Vaše ukončení pracovního poměru dohodou	4
Výpověď zaměstnavatele pro porušení pracovní kázně	5
Jiný důvod	6
Neodpověděl(a)	-1

Pro odpovědi na následující otázky použijte legendy:

LEGENDA pro odpovědi:

Vůbec nesouhlasím	1
Spíše souhlasím	2
Nemohu se rozhodnout	3
Spíše souhlasím	4
Naprosto souhlasím	5

Neodpověděl(a)

-1

	<i>Vůbec nesouhlasím</i>	<i>Spíše souhlasím</i>	<i>Nemohu se rozhodnout</i>	<i>Spíše souhlasím</i>	<i>Naprostou souhlasím</i>	<i>Neodpověděl (a)</i>
<i>1. Být nezaměstnaným je výhodné</i>	1	2	3	4	5	-1
<i>2. Nezaměstnaní se necítí plnohodnotnými členy společnosti</i>	1	2	3	4	5	-1

Hypotéza:

Ženy jsou ve větší míře ohroženy sociálním vyloučením než muži

Pro odpovědi na následující otázky použijte legendy:

LEGENDA pro odpovědi:

Vůbec nesouhlasím	1
Spíše souhlasím	2
Nemohu se rozhodnout	3
Spíše souhlasím	4
Naprostou souhlasím	5
Neodpověděl(a)	-1

	<i>Vůbec nesouhlasím</i>	<i>Spíše souhlasím</i>	<i>Nemohu se rozhodnout</i>	<i>Spíše souhlasím</i>	<i>Naprostou souhlasím</i>	<i>Neodpověděl (a)</i>
<i>1. Muži mají větší příjem než ženy</i>	1	2	3	4	5	-1
<i>2. Ženy mají pečovat o domácnost a děti</i>	1	2	3	4	5	-1
<i>3. Stejná kvalifikace ženám nezaručuje stejně pracovní zařazení jako mužům</i>	1	2	3	4	5	-1
<i>4. Muži mají více času na své koníčky a zájmy</i>	1	2	3	4	5	-1

Hypotéza:

Osoby s nižším vzděláním jsou ohroženy sociálním vyloučením ve větší míře než kvalifikované osoby

Pro odpovědi na následující otázky použijte legendy:

LEGENDA pro odpovědi:

Vůbec nesouhlasím	1
Spíše souhlasím	2
Nemohu se rozhodnout	3
Spíše souhlasím	4
Naprostou souhlasím	5
Neodpověděl(a)	-1

<i>Vůbec nesouhlasím</i>	<i>Spíše souhlasím</i>	<i>Nemohu se rozhodnout</i>	<i>Spíše souhlasím</i>	<i>Naprostou souhlasím</i>	<i>Neodpověděl(a)</i>
------------------------------	----------------------------	---------------------------------	----------------------------	--------------------------------	-----------------------

1. Svě dovednosti a znalosti pro výkon své práce považuji za dostatečné	1	2	3	4	5	-1
2. Kdybych si zvýšil(a) vzdělání, změnila by se moje situace v zaměstnání	1	2	3	4	5	-1
3. Odborná kvalifikace je nutnou podmínkou úspěchu v zaměstnání	1	2	3	4	5	-1
4. Vzdělání je způsob, jak se mohou lidé vyrovnat se změnami v jejich životě	1	2	3	4	5	-1
5. Obávám se ztráty zaměstnání	1	2	3	4	5	-1

Doplňující otázky

Jak jste spokojeni s bytovou situací Vaší domácnosti? (opět vyznačte na stupnici 1-5)

1 2 3 4 5

Ve které oblasti společenského života se vyloučení projevuje nejvíce

- politika 1
- kultura 2
- sport 3
- zaměstnání 4
- vzdělání 5
- jiná 6
- neví -1
- neodpověděl(a) -2

U každého tvrzení zakroužkujte číslo, které nejlépe vyjadřuje váš názor na daný výrok (1 rozhodně souhlasím, 2 souhlasím, 3 neumím se rozhodnout, 4 nesouhlasím, 5 rozhodně nesouhlasím)

a) stát poskytuje dostatečné informace o poskytování sociálních dávek

1 2 3 4 5

b) výše poskytovaných sociálních dávek je dostatečná

1 2 3 4 5

c) lidé pobírající sociální dávky nemají zájem podílet se na politické situaci

1 2 3 4 5

d) stát má snahu zaměstnávat všechny občany

1 2 3 4 5

Souhlasíte nebo nesouhlasíte s následujícím výrokem:

„Stát se dobře stará o občany s nízkými příjmy.“

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 -1
rozhodně rozhodně neví
souhlasím nesouhlasím neodpověděl(a)

Jak jste závislí na pobírání sociálních dávek?

- zcela, je to jediný zdroj příjmu 1
- nahrazují větší část příjmu 2
- nahrazují menší část příjmu 3
- nevím, neodpověděl(a) -1

Prosím, řekněte o každé z následujících skutečností, jak je ve Vašem životě důležitá:

1 velmi důležitá 2 důležitá 3 nedůležitá -1 neví/neodpověděl(a)

A práce

B rodina

C přátelé

D volný čas

E politika

F náboženství

Když zvážíte všechny okolnosti, řekl(a) byste, že jste:

- velmi šťastná 1
- celkem šťastná 2
- ne moc šťastná 3
- nešťastná 4
- neví -1
- neodpověděla -2

Někteří lidé mají pocit úplně svobodného rozhodování a kontroly nad svým životem a jiní mají pocit, že svůj život ovlivňovat nemohou. Vyjádřete na následující stupnici nakolik podle Vás můžete ovlivňovat svůj život.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 -1 -2

Vůbec

úplně neví neodpověděl

Proč jsou u nás lidé, kteří žijí v nouzi? Vyberte z následujících 4 důvodů, který z nich považujete na nejdůležitější:

- protože mají smůlu 1
- z lenosti a nedostatku pevné vůle 2
- protože je v naší společnosti bezprávi 3
- patří to k pokroku společnosti 4
- žádný z těchto důvodů 5
- neví -1
- neodpověděl(a) -2

Který z těchto důvodů považujete za druhý nejdůležitější:

- protože mají smůlu 1
- z lenosti a nedostatku pevné vůle 2
- protože je v naší společnosti bezprávi 3
- patří to k pokroku společnosti 4
- žádný z těchto důvodů 5
- neví -1
- neodpověděl(a) -2

Machová Petra, studující FSS MU, UČO 181771
Pokorná Anna, studující FSS MU, UČO 182661
Večeřová Jiřina, studující FSS MU, UČO 181924
Vácová Jitka, studující FSS MU, UČO 127426

2. úkol opravená verze Faktografické otázky

1. Pohlaví respondenta

- Muž 1
- Žena 2

2. Jaký je rok Vašeho narození?

3. Jaká je Vaše národnost?

- Česká 1
- Rómská 2
- Slovenská 3
- Jiná -1
- Neví -1
- Neodpověděl(a) -2

4. Jaký je Váš rodinný stav?

Ženatý/vdaná	1
Vdovec/vdova	2
Rozvedený(á)	3
Ženatý/vdaná žijící odděleně	4
Svobodný/á (nikdy neženatý/vdaná)	5
Nesezdané soužití	6
Neví	-1
Neodpověděl (a)	-2

5. Jste samoživitel/ka, pečující o dítě/děti?

ano	1
ne	2
neodpověděl/a	-1

6. Kolik máte dětí?

Počet dětí	<i>uvede se počet číslicí</i>
nemám děti	-1

7. Kolik z vašich dětí je nezaopatřených?

(nezaopatřené dítě – dítě ve věku 0 -15let; student ve věku 15 až 26 let; dítě ve věku 15 -18 let věku v evidenci úřadu práce bez nároku na hmotné zabezpečení)

<i>Počet dětí</i>	<i>uvede se počet číslovkou</i>
neví/neodpověděl(a)	-1

8. Kolik členů má Vaše společná domácnost?

(Domácností rozumíme jedince bydlící v jednom bytě či rodinném domku, kteří společně hospodaří).

Počet všech členů domácnosti včetně dětí	<i>uvede se počet číslovkou</i>
neví/neodpověděl(a)	-1

9. Jaký je Váš čistý měsíční příjem (po zdanění a všech srážkách)?

Neodpověděl(a)	-1
----------------	----

11. Jaký typ sociální dávky pobíráte?

- jednorázovou sociální dávku	1
- občasnou	2
- pravidelně se opakující	3
- nevím, neodpověděl	-1

12. Jaký je celkový měsíční příjem Vaší domácnosti po zdanění a dalších srážkách (čistý příjem), pokud započtete všechny mzdy, platy, důchody a ostatní příjmy, které členové Vaší domácnosti získávají?

0 - 5.000. Kč	1
---------------	---

5.001 -	10.000 Kč	2
10.001 -	15.000 Kč	3
15.001 -	20.000 Kč	4
20.001 -	25.000 Kč	5
25.001 -	30.000 Kč	6
30.001 -	více	7
	neví/neodpověděl/a	-1

13. Jaký nejvyšší stupeň vzdělání jste dosáhl(a)?

Neúplné základní vzdělání	1
Základní vzdělání	2
Základní vzdělání a vyučen	3
Učňovská škola s maturitou	4
Středoškolské vzdělání bez maturity	5
Středoškolské vzdělání s maturitou	6
Vysokoškolské vzdělání s bakalářským diplomem	7
Vysokoškolské vzdělání s magisterským diplomem	8

14. Jaké je Vaše současné ekonomické postavení?

Zaměstnanec na plný úvazek	1
Zaměstnanec na částečný úvazek (poloviční a nižší)	2
Soukromý podnikatel	3
Svobodné povolání	4
Nezaměstnaný	5
Student	6
Invalidní důchodce	7
Starobní důchodce	8
Pracující důchodce	9
Trvale v domácnosti	10
Na rodičovské dovolené	11
Ostatní	12
Neodpověděl(a)	-1

15. Jak dlouho jste nezaměstnaný?

Uveďte počet měsíců	
Neodpověděl(a)	-1

16. Máte vedle svého hlavního zaměstnání nebo podnikání nějaké vedlejší zaměstnání nebo podnikání?

Ano, vedlejší pracovní poměr	1
Ano, vedlejší činnost na základě dohody	2
Ano, podnikání	3
Jiné zaměstnání nebo podnikání	4
Ne	5

17. Jaký je právní vztah k užívání bytu/domu ve kterém bydlíte?

Vlastní dům	1
Byt v osobním vlastnictví	2
Byt v družstevním vlastnictví	3
Nájemní byt ve vlastnictví státu nebo obce	4
Nájemní byt ve vlastnictví soukromé osoby nebo firmy	5
Služební nebo domovnícký	6
Ubytovna	7
Jiný druh bydlení (azylový dům ap.)	8
Nebydlím nikde	9
Neví	-1
Neodpověděl(a)	-2

18. V jakém typu zástavby se nachází Váš byt?

Střed města	1
Sídlště	2
Městská zástavba rodinných domů	3
Venkovské osídlení	4
Neví	-1
Neodpověděl(a)	-2

19. Jaká je velikost Vašeho místa bydliště?

vesnice	1
menší město	2
město	3
okresní město	4
krajské město	5
Praha	6
Neví	-1
Neodpověděl(a)	-2

20. Ve kterém kraji leží Vaše místo bydliště?

Praha	1
Středočeský kraj	2
Jihočeský kraj	3
Plzeňský kraj	4
Karlovarský kraj	5
Ústecký kraj	6
Liberecký kraj	7
Královéhradecký kraj	8
Pardubický kraj	9
Kraj Vysočina	10
Jihomoravský kraj	11

Olomoucký kraj	12
Moravskoslezský kraj	13
Zlínský kraj	14

Úkol č. 1 - opravená verze

Lidé ohrožení sociálním vyloučením v České republice (návrh projektu výběrového šetření)

Členové týmu: Machová Petra, studující FSS MU, UČO 181771
 Pokorná Anna, studující FSS MU, UČO
 Večeřová Jiřina, studující FSS MU, UČO 181924
 Vácová Jitka, studující FSS MU, UČO 127426

Zadavatel: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

Úvod

Koncept sociálního vyloučení se objevuje v posledních letech v evropském politickém i sociálně vědním diskurzu se stále větší frekvencí a nabývá na významu sám o sobě i jako substituent chudoby. Podle Rodgerse (in Sirovátka : 2002) zahrnuje pojem sociálního vyloučení velmi diverzifikovanou oblast jevů a jeho jádrem je dnes fakt, že se vyloučení jedinci, ale i celé vyloučené sociální kolektivity nepodílejí stejnou měrou jako ostatní na (hmotných i nehmotných) zdrojích společnosti a na jejich distribuci či redistribuci, což vede k jejich chudobě a sociální či kulturní izolaci. Především se jedná o nerealizaci jejich občanských, politických a sociálních práv. Je to proces vydělování jedinců i sociálních kategorií z organizací či komunit, z nichž je složena společnost, a zbavuje je práv a povinností, které jsou s tímto členstvím v nich spojena (Sirovátka: 2002)

Jedno z oficiálně přijímaných vymezení sociálního vyloučení říká, že jde o vyloučení jedinců i skupin z ekonomického a sociálního života (z trhu práce, společenských organizací, sousedství ap.) a tím i z možnosti podílet se na právech (především sociálních), životních prostředcích a zdrojích blahobytu sdílených zbytkem populace (CEC,1993 in Sirovátka : 2002).

Projevem sociálního vyloučení je například dlouhodobá nezaměstnanost, závislost na sociálních dávkách, život v prostorově vyloučených částech obcí (ghettech), nízká kvalifikace, špatný zdravotní stav, rozpad rodin či ztráta sebeúcty. Jako adaptace na podmínky sociálního vyloučení se často vytváří specifické hodnoty a normy, mezi něž patří například důraz na přítomnost, neschopnost plánovat do budoucna, pocitu beznaděje a bezmocnosti či přesvědčení, že člověk nemůže ovlivnit vlastní sociální situaci (Mareš:2006)

Existuje řada pokusů určit dimenze sociálního vyloučení, jako jsou:

1. spotřeba zboží a služeb na trhu (kupní síly),
2. produkce neboli participace v ekonomických či sociálních ceněných aktivitách (zejména na placené práci),
3. politická participace a politický vliv a
4. sociální integrace neboli integrace v rodině, sociálních sítích, komunitě etc. (Burchardt et al. in Mareš 2006).

Konceptualizace – pracovní definice :

exkluze – vyloučení, podle Giddense (1999) mechanismus, který vyčleňuje určité kolektivity z hlavního proudu společnosti, dobrovolně i nedobrovolně

sociální exkluze – proces vydělování jednotlivců i sociálních kolektivů ze společnosti, který je zbavuje práv a povinností, která jsou s členstvím spojována. Sociálně vyloučení lidé jsou pak ti, kteří z důvodů, jež jsou mimo jejich kontrolu, nemohou participovat na normálních aktivitách občanů společnosti, na než aspirují (Burchardt et al. 1999 in Mareš 2006:7)

dimenze sociální exkluze - ekonomická, politická a sociální (Bhalla and Lapeyre in Mareš: 2006).

- ekonomická – spotřeba zboží a služeb na trhu, kupní síla; marginalizace na trhu práce – nezaměstnanost (vyloučení z placené práce) nebo o vytlačení na sekundární trh práce a segmentarizaci pracovní kariéry čili časté střídání placeného zaměstnání a nezaměstnanost (vyloučení z „dobré práce“). Podle (Percy-Smith:2000 in Mareš: 2006) zejména dlouhodobá nezaměstnanost, nízký příjem a s ním spojená příjmová chudoba
- politická - politická participace a politický vliv, omezení v rozhodování o věcech veřejných
- sociální (sociální integrace v rodině, sociálních sítích, komunitě (Burchardt et al. 2002 in Mareš 2006:22), společenský status a prestiž, psychický stav a spokojenost s danou situací, kulturní a symbolické vyloučení (Mareš 2000:287)

Cíl výzkumu:

Výzkum má za cíl odpovědět na tyto základní výzkumné otázky:

1. V jakých hlavních dimenzích se projevuje sociální vyloučení mezi českou populací?
2. Jaká je míra sociálního vyloučení u příjemců sociálních dávek a jejich domácností?
3. Jaký je subjektivní náhled sociálně vyloučených osob na vlastní situaci?

V návaznosti na tyto základní otázky formulujeme vedlejší výzkumné otázky:

- Ovlivňuje míru sociálního vyloučení zkoumaných osob nedostatečná kvalifikace?
- Jsou sociálním vyloučením v ČR více ohroženy ženy nebo muži?
- Vede příslušnost k etnickým skupinám mimo většinovou populaci v ČR k riziku sociálního vyloučení?
- Jsou poživatelé důchodu více ohroženi sociálním vyloučením než jedinci, kteří důchod nepobírají?
- Co vnímají osoby ohrožené sociálním vyloučením jako svůj největší problém?

Hypotézy:

- Sociální vyloučení se v české populaci projevuje nejvíce v ekonomické, méně v sociální a téměř zanedbatelně v dimenzi politické
- Osoby s nižším vzděláním jsou ohroženy sociálním vyloučením ve větší míře než kvalifikované osoby
- Ženy jsou ve větší míře ohroženy sociálním vyloučením než muži
- Etnicita je příčinou sociálního vyloučení více sekundárně (jazykově, kulturně) než primárně – ekonomicky.
- Osoby ohrožené sociálním vyloučením spatřují svůj největší problém v nemožnosti získat zaměstnání.

Cílová populace:

Populace České republiky starší 18 let.

Jednotky pozorování:

Příjemci sociálních dávek (doplatek do životního minima, jednorázový příspěvek v tíživé finanční situaci nebo další dávky z důvodu sociální potřeby)

Metoda výběru:

Výběr respondentů v místech výplaty sociálních dávek – sociální odbory městských úřadů.

Metoda sběru dat:

Anonymní standardizovaný dotazník, face-to-face interview.

Použitá literatura:

- Bhalla, Ajit and Lapeyre, Frederic. 1997. „*Social Exclusion: Towards an Analytical and Operational Framework*“. *Development and Change*, 28:413-433.
- Burchardt, Tania, Le Grand, Julian and Piachaud, David. 1999. „*Social Exclusion in Britain 1991-1995*“. *Social Policy Administration*, 33(3):227-244.
- Burchardt, Tania, Le Grand, Julian and Piachaud, David. 2002. „*Degrees of Exclusion: Developing a Dynamic, Multidimensional Measure*“. In *Understanding Social Exclusion*, eds. By John Hills, Julian Le Grand and David Piachaud. Oxford: Oxford University Press.
- Giddens, Anthony. 1999. *The Third Way. The Renewal of Social Democracy*. Cambridge: Polity Press.
- Mareš, Petr. 2006. *Faktory sociálního vyloučení*. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí.
- Mareš, Petr. 2000. *Chudoba, marginalizace, sociální vyloučení*. *Sociologický časopis*, 36: 288
- Mareš, Petr. 1999. *Sociologie nerovnosti a chudoby*. Praha: Sociologické nakladatelství.
- Sirovátka, T. 2002. *Monitorování chudoby v ČR*. Praha. Výzkumný ústav práce a sociálních věcí

